

5187

ACC. N:R.

Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *Stenaby*Härad: *Bara*Adress: *Lund*Socken: *Högby*Berättat av: *Sten Stedvin Nilsson*Uppteckningsår: *1928*Född år *1883*

Uppteckningen rör *fiske i Yddingsjöarna.*

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13 sid

ydningegårn är i nästan öst ägt, besatt med en 1/2
 mil lång och den gränsar dels till Skarpsjö, dels Svadala
 dels Skjög, och dels till den största del angäva den av mark, som
 tillhör Skarpsjö fideikommiss, nämligen ägaren av detta är att
 betrakta som ägare till denna och öm innehavare av fiskeätten
 till denna. För i tiden, då fisket var av större betydelse
 och kunde drivas som självständigt näringsfång och sålunda
 kunde föda till man, var det utavseendad av gäsen.
 Bland dem, som för mig ansett detta på allende,
 kan jag nämna en man, som heter Berglund, som
 för närvarande bor i Bredinge och en, som heter
 Petron, som är bosatt i Trälleborg. Då kunde man ^{för} mycket
 med fisk. Denna rest av kung och sålde fisken men man
 använde den öm som bytesmedel. De koden öm
 om särskild fiskebod för föraring av nätter. Numera
 föras fiskeredskapen i ett litet stug, där man har
 en andra säker på ^{Bolobergs} (ydning) gård, som öm ägt av

gesen i Skuteryn, närmast en arendegård. (På denna är
antädd en jägare, som samtidedt är skogvaktare och även kan
hand om fisket och då närmast om fjällvildsvinet.)

De frögående arendatorerna av fisket hade egna fjäll-
redskap men numera, då fisket dröjes av gress gjälar
för deras eget besöks räkning, så tillhöra dessa
ihonom.

Fjällviltens fjällvilt.

Om de frögående fiskarna haft några mjädder,
känner jag till. Numera ha vi emellertid ej några
sådana.

Men däremot ha vi två st. ryssor, en större och
en mindre. De frögående fiskarna hade emellertid
betydligt fjäll, ända bort till ett femtio kub om
områ. För i tiden gjorde man dem ju gjälar,
då man använde vid eller järn banden på fjäll-
tunnarna som ^{material till} bryggar och vidare hvil man ryssor.

Ryssor

5187

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

själv. Det för Siden var man ju mycket kunnig i
 Siden saker och kunde man av andra, som voro
 mera kunniga i den kanten. I bland händer det
 öfver att man reste in till Malmö och Köpte
 dem i någon skeppshandel. Men nu gör vi dem
 ej själv utan vi köpa dem i Malmö eller Skibon
 vi efter från någon järnredningsfabrik (affär)
 de båda ryssarna, som vi nu ha, har vi köpt.
 Den ryska beständ ju av det själv material och
 det de s. k. bajerna, som tjäna till att hålla
 det utspänt. Dessa kunna vara olika till an-
 tal och storlek, allt efter ryssjävns storlek.
 Där har den största sju bajer, med den
 mindre har sex. Den yttarsta bajer, som
 vanligen kallas storbajer, är ibland rund med
 till men där är den flak. Dessa kan vara av
 olika material. Dessa (dessa) är all utgång, vilka

Numera alltid användes i de russja, som man
känner. I bland kan man bland fiskare uttala
en mist för mot de redskap man kallar, då
man använder dessa är såväl att fiska än
de, som man syter gör, varför gamla fiskare
är mycket oenliga för att nya användas
vid fisket sådana redskap, som blivit kända,
då det är så nära för med ~~dem~~ uppåt
längd användes igen eller en-gener som material
till bågarna.

Valtet i russjans är gjort av tolvbräddig bomulls-
garn. Det finnes två i lojen. Den främre delen av
russjan kallas fiskhus eller stul. I denna del
är garnet grovt än i övriga delar av dundam-
ma. Man använder här 12 bräddig bomullsgarn
n:o 12. Vid storbågen är fästade två armar
men på den mindre russjan endast en.

Man har ett eller två inlöjen, varvid det inreasta
är det av mindre garm. För ryssjor avsedda att användas
fick fångel av al är garm markerna mindre än för annan
fisk ex. font och gratta. Man bestämmer deras storlek genom
att ange att de är så och så många varv pr. aln,
eller att de är så vid banta eller smidbanta. När antalet
för ålryssjor är 40-50 pr. aln. Numera anger man mark-
storleken i fot eller rätare sagt varv pr. fot. På en al-
ryssjor är mark storleken 20 varv pr. fot: fiskebuel, medan
markerna är 15 varv pr. fot i armarna. Samarna
sitta fastade vid storbågen och längden av passas efter
den plats, där man skall sätta ut ryssjor,
det blir närmast på hur djup det är.
På den ena ryssjor är mätten vid verdstädd mätning
sittenda. Den yttersta, numera undantill fiska bågarna är 120 cm
storb medan mätten på de övriga är 65, 55, 45, 40 och
35 cm. Storleken på bågarna ökas alltså med 10 resp. 5 cm.

från fiskeriet räknat. Om man bearbordar intagen som här
så sitter det första fästet vid andra bågen, från stora
bågen räknat och sträcker till fiskerna av båden, som går
ut från de föregående bågarna, så att det sträcker sig
öfvert. Och andra är fäst vid närmast är mellanbågarna och
sträcker sig från till fiskeriet. Medan ålrypsorna är
öfver med smått smärre smärre, så ha gäddrypsorna större
sådana, endast 10 varv pr. fot.

Än i yadenrypsorn är det vanligt, att man sträcker
rypsorna eller ryporna antingen på djupet eller uti öfver
eller öfver i vassaerna vid kanten. Den växel här
möjligt kraftigt och djupa måste man itänd skära
av den, så att man kan placera ryporna på det
lämpligaste och bästa fäststället. I de del är
jag allmänt bekant att fishes så att säga samlas
eller dras till närmast sin plats, anlaggen emedan
den där kan skaffa sig den lämpligaste föda.

Man har vidtagit vissa anordningar för att hålla
ryssjån på lämpligt djup. Man har således
placera snåla rebbor tillämpligt som botten på
armarna i kanterna på dem. Som en annan för-
ankningsanordning användes massa tegetstenar,
som är fastade i kanterna vid storliggen.
Dessa åtgärder följ, att ryssjån sjunker fastare till
botten. Man kan placera ryssjån både på djupet
om grund vatten. I senare fall då man ibland
har tröt för att sitta ^{den} så har man tjocka pålar,
som man fastar den vid, dels en i varje änden
på armarna om dels en i fjärdelen, närmast i
ögar eller kanterna av grovt garn.

Utom dessa två ha vi några till, som är
avsett i rissen.

Vi ha i allryssjören så men även annan
snådfisk. För kunde vi rätt så mycket ad

Om rätts tid står, på ett par kilo men numera
kändes det mera sällan. Fiskelysten blir mindre om
mindre fri rörelse är, vad det nu beror på.

Utom dessa ha vi ännu några gudsbyxor.

I dessa äro maskorna stora. De äro varel. 10 varv p. alm.
Garnet till nålet är ännu grövre, i det man oftast an-
vänder bomullsgarn nr 12 nittridigt. För tog man
längare, som man stred och skattel och spunnit hemma
till garn till nålet. Det var visserligen rätt så ansträngande
arbete men det var arbetskräften billigt och dessutom
hade man något att skjuta under den myskena
lediga tid man hade. Numera skulle det ej vara
någon nytta med att göra det självt.

F. Husén

1. Sänk här. För att kunna få agn eller bete på sina fjel-
 uskar, så måste man ha ett redskap att ta upp den med.
 Klärtills användes man en s.k. agnhär (betes här) med
 mycket finmönstret. Själva härn består av en källa
 på vars undersida man fäst en rund träribba och sedan
 har man satt till en gångräns på inre kanten av
 denna. Den runda delen kallas en båge och materialet till
 denna är olika, ibland av rotting och ibland av metalltråd,
 vanl. galvaniserad järntråd. Man anpassar dess storlek
 efter behovet av betes fjel. Den kan vara av olika storlek
 den som vi här har är mycket liten. Påsen hänger
 ned endast c:a 40 cm. Bågens diameter 75 cm.
 Annars kan man säga, att den är stor som öppningen
 på en vattenpump. Bågens diameter är vanl. 0,75-45 cm

5187

2. Dessutom hade man en större kår, en. J. U. under-
stugs kår, som man använde för att hämta upp
 fisker uti sumpen, då det ju vanligen är så att man
 om man får någon större mängd fisk på sommaren och
 sedan använder hela eller större delen därav, måste man
 förvara den på något ställe och därtill tjänar ju
 sumpen. Den består av fyra stycken lada med många
 små hål för vattenavloppet. Den kan vara av olika
 storlek. Den vi har är ej mer än 2 m. lång och
 1 1/2 m. bred. Vanligen är den gjord av 1 tuns pinn-
 bräder. För att den skall kunna motstå vattnets
 frätande inverkan, måste man tjära den. Den
 är försett med lock likom en kista. Här läggs
 man nu fisken och sedan skyttes man ut
 sumpen i vattnet, gredas långt ut. Därigenom
 berövas fisken från att förloras.
 Det kan även bändas, att man faller för mycket

Skriv endast på denna sida!

10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5187

11.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1° fiske i ryggsjan och då kan man den för att ta
bort en del av dem, så att man ej förgredde något.
Man kan även använda ^{den} att ta under fisken, då man
fått en stor "byse" på sin kusk för att vända att den
drog kroken med sig eller sled av den. Dessa underdantags-
hivor är större än vanl. bärr. Här var bärr eller
rättare bager diameter $1\frac{1}{2}$ m. och nätets djup var
mer än 1 m. kull förkommer i bland att man ^{starkt} även
större bärr, som är 2 och 3 m. i diameter. I bland
är de försedda med en c:a 1 m. lång brädd.
På dessa bärr är snoderna mycket tunda,
som måtel i ålryggsjan, c:a 25 varv pr. alm.

9. Keritibi. Som de flesta andra fiskare ha vi en
ätaktbar eller älskningen. Sjöarna vörarna är gjorda
är 12 bräder som utgör en r. v 12 eller är
mycket långa, var. 200-300 lamnar. På varje
lamn sitta en tovs med en kott på. Man får
säunda 200 bräder på varje läna. För att sedan
utöka längden på alarsen, så kan man fiska ihop
en 10-12 läna om får säunda en 2000 bräder
på varje res. Detta behövs man endast ibland
men enligt något man sig med en res på
800-1000 bräder. Dessa bräder ha ett särskilt
namn om kallas för "keritibi" bräder eller
n: v 20 Linnomeitk. kott. I land sättes man
mark eller sand för på bräderna. Man sätta
läggs ibland på djup om ibland på grunt
sättes mellan varan. Genom brädernas tyngd

5187

falla snörens till botten. Ibland sätter man
föts på dem. Som sådant användes ofta kark-
skivar. De kan då ligga på ytan.
Man sätter ut dem på karkarna och tar upp dem
på morgonen, om det finns någon föts på.

13

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV